

Sygn. akt IV CSK 48/20

POSTANOWIENIE

Dnia 18 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku H. B., D. B., S. B. i K. K.
przy uczestnictwie J. B., M. B., S. B., Z. B., J. B., W. B., M. B., K. J., B. L., J. M., B.
S., C. S., M. S., S. B., T. K. i S. K.
o stwierdzenie zasiedzenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 sierpnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy K. K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 24 stycznia 2019 r., sygn. akt [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację K. K., T. K. i S. K., kwestionującą postanowienie Sądu Rejonowego w W. z dnia 29 grudnia 2017 r. sygnatura akt [...] w części, w której orzekł o zasiedzeniu własności nieruchomości o powierzchni 76 m² oznaczonej jako działka [...] przez S. i D. małżonków B., oddalił wniosek K. K. o zasiedzenie nieruchomości oznaczonej jako działka [...] o powierzchni 300 m² (co do części o powierzchni 280 m²), uczynił projekty geodezyjne stanowiące załączniki do opinii biegłego M. F. integralną częścią rozstrzygnięcia oraz orzekł o kosztach postępowania.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, K. K., T. K. i S. K. wskazali przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 22 października 2019 r. Sąd Okręgowy w G. odrzucił skargi kasacyjne T. K. oraz S. K. z powodu jej niedopuszczalności wynikającej z braku złożenia przez te uczestniczki wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia postanowienia z dnia 24 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurystyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r.,

II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Skarżący wskazujący na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., winien natomiast wykazać, że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.).

Skarżący nie wykazał żadnej z powołanych przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej jest wewnętrznie sprzeczny. Ten sam przepis nie może być bowiem jednocześnie źródłem poważnych wątpliwości kreujących istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz przedmiotem naruszenia widocznego *prima vista*, bez pogłębionej analizy prawnej (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2016 r., I CSK 477/15, nie publ. i z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 707/17, nie publ.). Ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć również charakteru oczywistego i podstawowego, jeżeli przepis prawa budzi poważne wątpliwości lub rozbieżności w rozumieniu art. 398⁹

§ 1 pkt 2 k.p.c. Konstrukcja wniosku *a limine* podważa jego zasadność i moc przekonywania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, nie publ.).

We wniosku skarżący nie wyodrębnił też w sposób czytelnych dostrzeżonych zagadnień prawnych, które wymagałoby rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. W ten bowiem sposób nie można traktować zarzutów dotyczących braku wypowiedzi Sądów obu instancji co do znaczenia zmian po stronie dzierżawcy oraz władania nieruchomością przez osobę, która stroną tą nie była. Uwagi te nie zawierają pogłębionego wyводу prawnego wystarczającego dla wykazania, że w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne. Także dlatego, że pomijają wiążącą w postępowaniu kasacyjnym podstawę faktyczną rozstrzygnięcia (por. art. 398¹³ § 2 k.p.c.), z której wynika, iż T. K. nigdy nie manifestowała, że jest posiadaczem samoistnym spornej nieruchomości, a córka S. wywodziła swe prawa jedynie od rodziców. Argumentacja dotycząca zasiedzenia przez K. K. udziału U. K. pomija z kolei, że zgodnie z ustaleniami byli oni współdzierżawcami części nieruchomości, a nie dzierżawcami dwóch, wyodrębnionych fizycznie części. Nie wyjaśnia również, w jaki sposób wykonywanie przezeń „udziału” byłej żony w dzierżawie miałoby podważać przypisany mu przez Sądy (do 1989 r.) status posiadacza zależnego.

Skarżący nie wykazał również oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że skarżący płacił umówiony czynsz dzierżawny w okresie, na jaki umowa dzierżawy została zawarta, i płatności te przypadały już po wskazywanym przez niego we wniosku ustanowieniu rozdzielnosci majątkowej i rozvodu z pierwszą małżonką. Przypadały także po wybudowaniu na działce obiektów budowlanych oraz rozpoczęciu korzystania z większej powierzchni gruntu niż wskazana w umowie z dnia 19 października 1979 r. Sąd Okręgowy zaś podkreślił, że uiszczany przez skarżącego od 1982 r. czynsz dzierżawny obejmował „powiększony metraż”, a skarżący nie zdołał wykazać, jakiej części nieruchomości ów podwyższony czynsz dotyczył. W tej sytuacji ocena, że skarżący w okresie, na jaki umowa dzierżawy została zawarta, zachowywał się jak dzierżawca a nie posiadacz samoistny nieruchomości, nie może być uznana za oczywiście wadliwą

(por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2014 r., III CSK 133/13, nie publ.). Wbrew wywodom wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dla stwierdzenia zasiedzenia nieruchomości przez skarżącego nie było zatem wystarczające dokonanie „podstawowych zadań arytmetycznych”, jak dodawanie i odejmowanie, z którymi jego zdaniem Sądy miały sobie nie poradzić. Wartości wskazywane przez skarżącego w proponowanych przez niego zadaniach arytmetycznych nie uwzględniają bowiem ustalonych w sprawie okoliczności faktycznych, w tym tego, że uiszczał czynsz dzierżawny za powierzchnię przekraczającą oznaczone pierwotnie w umowie 150 m², zaś zabudowa nieruchomości m.in. pawilonem i korzystanie przez skarżącego z powierzchni przekraczającej tę wskazaną pierwotnie w umowie, nastąpiły zanim rozpoczął uiszczać czynsz dzierżawny uwzględniający „powiększony metraż”, a nie później.

Nie budzi wątpliwości dopuszczalność przekształcenia posiadania zależnego w samoistne i odwrotnie, ale zmiana taka nie może się ograniczać tylko do wewnętrznej woli posiadacza, lecz - z punktu widzenia zasiedzenia - wola władania rzeczą jak właściciel musi być zamanifestowana w sposób widoczny dla otoczenia (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 października 1997 r., I CKN 224/97, nie publ., z dnia 1 czerwca 2017 r., I CSK 587/16, nie publ. i z dnia 10 maja 2019 r., I CSK 220/18, nie publ.). Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych nie wynika, że skarżący dokonał takiej manifestacji, jakiej części nieruchomości dotyczyła, ani kiedy miałyby mieć ona miejsce, skoro uiszczał czynsz dzierżawny w zakresie przekraczającym wartość odpowiadającą pierwotnie wskazanej w umowie powierzchni dzierżawionej nieruchomości. Sąd Okręgowy wskazał, że początek samoistnego posiadania skarżącego można wiązać dopiero z upływem okresu, na jaki została zawarta umowa dzierżawy. Argumentacja przedstawiona we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie świadczy o oczywistej nieprawidłowości tego stanowiska. W istocie zmierza zaś do podważenia poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) także na etapie rozstrzygania o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

aj